

چالش‌های اعتلای تربیت اخلاقی دانشجویان و اثرات منفی آن بر عملکرد تحصیلی فرد (مطالعه موردی دانشگاه علوم پزشکی کرمان)

رضا صادقی^۱، محدثه قاسمی^۲، امیرحسین مرادپور^۳

چکیده

زمینه و هدف: هدف اصلی این مطالعه شناسایی چالش‌ها و آسیب‌های اخلاقی است که دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان طی دوره تحصیل با آن روبرو هستند و بر عملکرد تحصیلی آن‌ها تأثیر می‌گذارد.

روش‌ها: این مطالعه از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا آمیخته بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۱ انجام شد. جامعه پژوهش در بخش کیفی شامل خبرگان تربیت اخلاقی بود که با توجه به اصل اشباع نظری، تعداد ۱۰ نفر از آن‌ها با روش‌های نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی انتخاب شدند. نمونه مورد مطالعه در بخش کمی شامل ۹۶ دانشجوی دندانپزشکی و ۱۳۹ دانشجوی پزشکی بود که با روش نمونه‌گیری آسان وارد مطالعه شدند. آنالیز داده‌های کمی با استفاده از آزمون خی دو انجام شد.

یافته‌ها: عملکرد تحصیلی دانشجویان تحت تأثیر مدت‌زمان تحصیل، فعالیت‌های فوق‌برنامه، وضعیت سکونت و شرایط اقتصادی آن‌هاست. چالش‌های اعتلای تربیت اخلاقی در دانشگاه شامل سه مقوله دینی و اعتقادی، رسانه‌ای و فرهنگی-اجتماعی با ۱۲ مفهوم است. عواملی مانند گرایش به مد غربی، تردید در باورهای دینی، کاهش تمایل به مناسک مذهبی، وابستگی به موسیقی، استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای ارتباط با جنس مخالف، قوم‌گرایی و احساس تبعیض، موانعی در مسیر تربیت اخلاقی محسوب شده و تأثیر معناداری بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دارند ($p \geq 0.05$).

نتیجه‌گیری: دانشجویان در طول تحصیل با چالش‌های متعددی مواجه هستند که بر عملکرد تحصیلی آن‌ها تأثیر می‌گذارد. با اقدامات پیشگیرانه و مداخلات مناسب می‌توان پیشرفت تحصیلی آن‌ها را بهبود بخشید.

واژه‌های کلیدی: دانشجویان، عوامل آسیب‌زا، تربیت اخلاقی، معنویت، عملکرد تحصیلی.

۱. دانشیار گروه بهداشت عمومی، دانشکده علوم پزشکی سیرجان، سیرجان، ایران

۲. نویسنده مسئول، کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، دانشکده علوم پزشکی سیرجان، سیرجان، ایران mohadesa.ghasemi@yahoo.com

۳. استادیار گروه معارف اسلامی، دانشکده علوم پزشکی سیرجان، سیرجان، ایران

مقدمه

دوره تحصیلی دانشگاه، مقطعی حساس در زندگی نیروهای متخصص و فعال هر کشور محسوب می‌شود و با تغییرات عمده‌ای در سبک زندگی، روابط اجتماعی و تعاملات انسانی همراه است (۱). از سوی دیگر، تحولات اجتماعی، فرهنگی و گسترش رسانه‌ها در دهه‌های اخیر، تغییرات شگرفی در نگرش‌ها و ارزش‌های اجتماعی ایجاد کرده است. در این میان، دانشجویان به دلیل شرایط سنی و اجتماعی خاص خود، بیش از سایر گروه‌های سنی تحت تأثیر این تحولات قرار می‌گیرند و پذیرای نگرش‌ها و سبک‌های نوین زندگی هستند (۲). با این حال، برخی از این تغییرات ممکن است موجب بروز چالش‌های هیجانی شوند که بر عملکرد تحصیلی تأثیرگذار است (۱).

تربیت اخلاقی نقش مهمی در شکل‌دهی شخصیت، رشد روانی و اجتماعی دانشجویان دارد. همان‌طور که اشاره شد، دوران دانشجویی می‌تواند فرصتی برای تعالی و رشد باشد، اما در صورت عدم مدیریت صحیح، چالش‌ها و تهدیدهایی را نیز به همراه خواهد داشت. تربیت اخلاقی نه تنها موجب کاهش رفتارهای نامطلوب می‌شود، بلکه می‌تواند عملکرد تحصیلی و توانمندی‌های اجتماعی دانشجویان را بهبود بخشد. از این‌رو، شناسایی چالش‌های اعتلای تربیت اخلاقی و تأثیر آن بر عملکرد تحصیلی دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی، که به دلیل ماهیت رشته خود با استرس‌های بیشتری مواجه هستند، ضروری است (۴).

عملکرد تحصیلی تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل فردی و محیطی قرار دارد. این عوامل شامل توانایی‌های ذهنی، اجتماعی و عاطفی از یک‌سو و متغیرهای انگیزشی مانند علاقه، پشتکار و سیستم پاداش از سوی دیگر است (۳). از این‌رو، پژوهش و برنامه‌ریزی برای شناسایی موانع تربیت اخلاقی در محیط دانشگاهی که می‌تواند بر عملکرد تحصیلی، انگیزه و آینده شغلی دانشجویان اثر بگذارد، ضروری به نظر می‌رسد.

بیشتر پژوهش‌های پیشین بر عوامل آموزشی، نقش اساتید و سیستم‌های آموزشی تمرکز داشته‌اند، اما پژوهش‌های کمتری به بررسی موانع تربیت اخلاقی در بستر عوامل اجتماعی، فرهنگی و اعتقادی پرداخته‌اند. در حالی که شواهد پژوهشی نشان داده‌اند که تعهد به مسئولیت‌های تحصیلی تأثیر مستقیمی بر عملکرد دانشجویان دارد، نه تنها در محیط دانشگاهی، بلکه در سایر محیط‌های آموزشی مانند مدارس نیز این رابطه مشاهده شده است (۵).

مطالعات مختلف عوامل متعددی را بر افت تحصیلی مؤثر دانسته‌اند. به‌عنوان مثال، برخی تحقیقات نشان داده‌اند که گرایش‌های آسیب‌زای عاطفی در پسران، منجر به کاهش عملکرد تحصیلی آن‌ها می‌شود (۹). همچنین، پژوهش‌های موری و تالابی (۱۰) و رضوانی و عجم (۱۱) نشان داده‌اند که استفاده مفرط از شبکه‌های اجتماعی و تلفن همراه، زمان خواب را کاهش داده و به افت تحصیلی منجر می‌شود.

برخی دیگر از مطالعات، وضعیت اقتصادی و محل سکونت (۱۲، ۱۳)، ترم و مقطع تحصیلی (۱۴)، رشته تحصیلی (۱۵) و وضعیت تأهل (۱۶) را به‌عنوان عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی معرفی کرده‌اند. با این حال، اکثر این مطالعات بیشتر بر عوامل آموزشی متمرکز بوده‌اند و کمتر به نقش عوامل اخلاقی، اجتماعی، فرهنگی و اعتقادی در عملکرد تحصیلی پرداخته‌اند. از این‌رو، پژوهش حاضر با هدف شناسایی چالش‌ها و موانع اعتلای تربیت اخلاقی و بررسی اثرات آن بر عملکرد تحصیلی دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان انجام شده است.

روش پژوهش

این مطالعه از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا ترکیبی (کیفی و کمی) بود.

بخش کیفی پژوهش

جامعه پژوهش در بخش کیفی، خبرگان حوزه تربیت اخلاقی بودند که با توجه به اصل اشباع نظری، ۱۰ نفر از آنان با روش‌های نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری به این صورت بود که در ابتدا سه نفر از اساتید گروه‌های علمی اخلاق و متخصصان علوم تربیتی و تربیت اخلاقی بر اساس معیارهایی مانند سابقه تدریس بیش از ۱۰ سال در این حوزه و داشتن مقالات و کتاب‌های مرتبط انتخاب شدند (نمونه‌گیری هدفمند). سپس در مرحله دوم، محقق برای شناسایی متخصصان دیگر از نمونه‌گیری گلوله‌برفی استفاده کرد. در این روش، هر شرکت‌کننده فرد دیگری را معرفی می‌کند و این روند تا شناسایی تعداد کافی از متخصصان ادامه می‌یابد. این روش به محقق امکان می‌دهد به افراد متخصصی که دسترسی به آن‌ها دشوار است، دست یابد.

در این پژوهش، شرکت‌کنندگان مصاحبه‌شده، افراد دیگری را که در شرایط مشابه بودند و اطلاعات مفیدی داشتند، معرفی کردند و روند مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. در نهایت، ۱۰ نفر از اساتید و متخصصان در مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته شرکت کردند.

برای اجرای این بخش از پژوهش، ابتدا محققان با بررسی اسناد و مدارک، عوامل مؤثر بر تربیت اخلاقی را شناسایی کرده و بر اساس آن‌ها، سؤالاتی برای مصاحبه با خبرگان طراحی کردند. سپس با هماهنگی تلفنی و حضوری، زمان و مکان مصاحبه تعیین و مصاحبه‌ها به صورت فردی انجام شد.

سؤالات مصاحبه شامل موارد زیر بود:

با چه آسیب‌ها و چالش‌هایی در دانشگاه مواجه شده‌اید؟
به نظر شما، چه عوامل بازدارنده یا تقویت‌کننده‌ای بر تربیت اخلاقی دانشجویان تأثیر دارند؟

موانع اخلاقی، ارزشی و اجتماعی مرتبط با افت تحصیلی

دانشجویان چیست؟

ضعف تربیت اخلاقی دانشجویان چه تأثیری بر عملکرد تحصیلی آن‌ها دارد؟
پس از تحلیل مصاحبه‌ها، یک پرسش‌نامه بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده طراحی شد.

بخش کمی پژوهش

جامعه مورد مطالعه در بخش کمی شامل ۸۵۰ دانشجوی پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال تحصیلی ۱۴۰۱ بود. تعدادی از دانشجویان به دلیل کارآموزی در دانشگاه حضور نداشتند یا در شهرهای دیگر مشغول کارآموزی بودند. با توجه به این محدودیت‌ها، روش نمونه‌گیری غیر احتمالی به‌عنوان راهکاری منطقی انتخاب شد. در مجموع، ۲۶۳ پرسش‌نامه توزیع شد و ۲۳۵ پرسش‌نامه تکمیل و بررسی گردید. حجم نمونه بر اساس جدول مورگان^۱ تعیین شد (۲۸).

در این مطالعه، آخرین معدل کل دانشجویان به‌عنوان شاخص عملکرد تحصیلی در نظر گرفته شد. دانشجویانی با معدل زیر ۱۵ به‌عنوان دارای افت تحصیلی و دانشجویانی با معدل ۱۵ و بالاتر (بدون مشروطی) به‌عنوان فاقد افت تحصیلی طبقه‌بندی شدند (۱۷).

معیارهای ورود و خروج از مطالعه

معیارهای ورود به مطالعه شامل گذراندن حداقل یک ترم تحصیلی و تمایل به شرکت در پژوهش بود، درحالی‌که دانشجویان ترم اول (فاقد معدل) و دانشجویان سال آخر که در کارآموزی بودند، از مطالعه خارج شدند.

نحوه توزیع و تکمیل پرسش‌نامه

پرسش‌نامه‌ها داخل پاکت به دانشجویان ارائه شد و از آن‌ها خواسته شد که نام خود را درج نکنند. دانشجویان پس از

تکمیل پرسش نامه، آن را در جعبه‌ای که در دفتر انجمن علمی دانشجویان قرار داده شده بود، انداختند.

ساختار پرسش نامه

پرسش نامه نهایی شامل ۲۹ سؤال بود که در دو بخش تنظیم شد:

الف) سؤالات زمینه‌ای شامل مشخصات دانشجوی و فعالیت‌های درسی و غیردرسی

ب) ۱۲ سؤال درباره میزان موافقت دانشجویان با موضوعات موردبررسی، با استفاده از مقیاس سه‌نقطه‌ای

روایی محتوایی پرسش نامه از طریق نسبت روایی محتوا^۱، و

شاخص روایی محتوا^۲ بررسی شد (۱۸). پنج نفر از اساتید پرسش نامه را ارزیابی کردند و سوالاتی که مقدار شاخص روایی محتوایی آن‌ها کمتر از ۰/۹۹ بود، حذف شدند. پذیرش آیتم‌ها بر اساس شاخص والتز و باسل^۳ انجام شد و مواردی با امتیاز بیشتر از ۰/۷۹ تأیید گردید. با توجه به استفاده از مقیاس‌های استاندارد و همسویی با مطالعات مشابه، اعتبار محتوایی پرسش نامه تأیید شد (۳۰، ۲۹).

پایایی پرسش نامه از طریق اجرای آزمون مقدماتی روی ۱۰ دانشجو در دو مرحله (به فاصله یک هفته) بررسی شد. مقدار آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۵ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی قابل قبول ابزار است.

جدول ۱. بررسی شاخص روایی محتوایی

سؤال	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
شاخص روایی محتوایی	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷
سؤال	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	-
شاخص روایی محتوایی	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷

قیاس محتمل استفاده شده است تا در وضعیت عمل‌گرایانه، ارتباط بین داده‌های تجربی و استقرایی در این حوزه حفظ شود. در جدول زیر مقولات باز و محوری استخراج شده گزارش شده است:

تجزیه و تحلیل کمی داده‌ها

از ۲۳۵ نفر دانشجوی شرکت‌کننده، ۴۰/۹ درصد از دانشجویان رشته دندانپزشکی بودند ۵۹/۱ درصد از دانشجویان پزشکی بودند. ویژگی‌های دیگر را می‌توان در جدول (۳) مشاهده کرد.

روش تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی با نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۹ استفاده شد. برای مقایسه فراوانی طبقات مختلف، از آزمون خی‌دو با سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ استفاده شد.

یافته‌ها

همچنان که ذکر شد مصاحبه‌های انجام‌شده بعد از فرایند پردازش، مورد تحلیل کیفی قرار گرفته و گزاره‌های آن استخراج شده و بر این اساس مقولات باز و محوری آن بر ساخت شد. در فرایند تحلیل مقولات باز و محوری از منطق اکتشاف

2 Content validity index

3 Waltz and Basel

1 Content validity ratio

جدول ۲. چالش‌های اعتلای تربیت اخلاقی دانشجویان

مفهوم‌ها (کدگذاری باز)	مقوله‌ها (کدگذاری محوری)	مقوله هسته
<ul style="list-style-type: none"> - گرایش به مد و سبک پوشش غربی - تردید در باورها و اعتقادات دینی - سست شدن گرایش به ادای مناسک مذهبی - بی‌مفهوم شدن اسلام و گرایش به غرب و یا سایر ادیان کاذب 	چالش‌های اعتقادی	چالش‌های اعتلای تربیت اخلاقی دانشجویان
<ul style="list-style-type: none"> - مشاهده فیلم‌های پرحاشیه و علاقه به تقلید از رفتارهای پرخطر خواننده‌ها و بازیگران - وابستگی و گرایش بیش‌ازحد به موسیقی - مکالمات تلفنی طولانی مدت 	چالش‌های رسانه‌ای	
<ul style="list-style-type: none"> - استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی برای آشنایی و گفت‌وگو با جنس مخالف - مد شدن رفتارهای آسیب‌زا در جامعه و گرایش به همگرایی با جمع (مثلاً رواج مصرف قلیان و سیگار، مشروبات الکلی و...) - احساس بی‌هنجاری و نابسامانی در نظام آموزش آکادمیک - احساس پارتی‌بازی و رابطه‌گرایی در جامعه - قوم‌گرایی، احساس محدودیت و تبعیض و بی‌پاسخ ماندن ارزش‌ها و مطالبات قومی - احساس نامناسب بودن شرایط عمومی کشور (فقدان رفاه اجتماعی، فقدان ثبات اقتصادی، ضعف مدیریت، قوانین نامناسب) 	چالش‌های اجتماعی و فرهنگی	

جدول ۳. اطلاعات توصیفی

متغیر	تعداد	درصد	
رشته	دندانپزشکی	۹۶	۴۰/۹۰
	پزشکی	۱۳۹	۵۹/۱۰
	مجرد	۱۸۷	۷۹/۶۰
تأهل	متأهل	۴۸	۲۰/۴۰
	منزل	۱۱۲	۴۷/۷۰
سکونت	خوابگاه	۱۲۳	۵۲/۳۰
	اول	۵۲	۲۲/۱۵
	دوم	۳۹	۱۶/۶۵
سال	سوم	۴۴	۱۸/۹۰
	چهارم	۳۴	۱۴/۸۰
	پنجم	۶۴	۲۷/۵
تحصیلات پدر	پایین‌تر از دیپلم	۶۸	۲۸/۹۰
	دیپلم	۸۰	۳۴
	لیسانس	۶۱	۲۶
	فوق‌لیسانس و بالاتر	۲۶	۱۱/۱۰
وضعیت درآمد خانوار	خوب	۶۱	۲۶
	متوسط	۱۰۲	۴۳/۴۰
	ضعیف	۷۲	۳۰/۶۰

نسبت ضعیف‌تری دارند. افزایش نسبی فعالیت‌های غیردرسی نیز بر میزان افت تحصیلی تأثیر می‌گذارد. دانشجویانی که میزان ساعات بیشتری را صرف فعالیت‌های غیردرسی می‌کنند افت تحصیلی بیشتری را تجربه می‌کنند.

همان‌طور که نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد، بین رشته تحصیلی دانشجویان ($\chi^2=2/260, p > 0/05$)، وضعیت تأهل ($\chi^2=0/294, p > 0/05$) تحصیلات پدر ($\chi^2=2/097, p > 0/05$) و میانگین مطالعه روزانه ($p > 0/05$)، رابطه‌ای یافت نشد.

همان‌طور که نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد عملکرد تحصیلی دانشجویان به‌وضوح به مدت‌زمان تحصیل آن‌ها در دانشگاه ($\chi^2=29/652, > 0p/05$)، مدت‌زمان انجام فعالیت غیردرسی ($\chi^2=7/87, > 0p/05$)، وضعیت سکونت آن‌ها ($\chi^2=4/274, p=0/05$) و وضعیت اقتصادی و درآمد آن‌ها ($\chi^2=14/475, > 0p/05$) مرتبط است. دانشجویان سال اولی افت تحصیلی بیشتری دارند. این موضوع همچنین در مورد دانشجویانی که ساکن خوابگاه هستند صدق می‌کند. سطح اقتصادی خانواده نیز برافت تحصیلی دانشجویان تأثیر می‌گذارد. دانشجویان با وضعیت اقتصادی ضعیف عملکرد تحصیلی به

جدول شماره ۴. وضعیت افت تحصیلی دانشجویان برحسب ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

Sig	آزمون‌خی دو	وضعیت افت تحصیلی			ویژگی	
		تعداد کل	دارد	ندارد		
0/145	2/260	96	51	45	دندانپزشکی	رشته
		139	60	79	پزشکی	
0/629	0/294	187	90	97	مجرد	تأهل
		48	21	27	متأهل	
0/05	4/274	112	45	67	منزل	سکونت
		123	66	57	خوابگاه	
0/000	29/652	52	31	21	سال اول (ترم دوم)	مدت‌زمان تحصیل
		39	13	26	سال دوم	
		44	13	31	سال سوم	
		34	28	6	سال چهارم	
		64	26	38	سال پنجم و بالاتر	
0/552	2/097	68	35	33	پایین‌تر از دیپلم	تحصیلات پدر
		80	33	47	دیپلم	
		61	29	32	لیسانس	
0/001	14/475	26	14	12	فوق‌لیسانس و بالاتر	وضعیت درآمد خانوار
		61	21	40	خوب	
		102	43	59	متوسط	
0/049	7/87	72	47	25	ضعیف	میزان فعالیت‌های غیردرسی
		44	23	21	بیشتر از ۳ ساعت	
		104	48	56	بین ۲ تا ۳ ساعت	
		34	10	24	بین ۱ تا ۲ ساعت	
0/509	2/321	53	16	37	کمتر از یک ساعت	میانگین مطالعه درسی روزانه
		86	35	51	بیشتر از ۳ ساعت	
		78	37	41	بین ۲ تا ۳ ساعت	
		29	10	19	بین ۱ تا ۲ ساعت	
		42	15	27	کمتر از ۱ ساعت	

با جنس مخالف ($\chi^2=15/354, p > 0/05$)، گرایش به مد و مدگرایی غربی ($\chi^2=11/721, p > 0/05$)، اختصاص زمان طولانی برای گوش دادن به موسیقی در شبانه‌روز ($\chi^2=7/633, p > 0/05$)، تردید در باورها و اعتقادات دینی ($\chi^2=7/151, p > 0/05$)، قوم‌گرایی، احساس محدودیت و بی‌پاسخ ماندن ارزش‌ها و مطالبات قومی ($\chi^2=6/02, p > 0/05$) می‌باشد. بر اساس این تحلیل، چالش‌های دینی و اعتقادی، عملکرد تحصیلی دانشجویان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و-

برای بررسی رابطه افت تحصیلی دانشجویان به تفکیک عوامل مرتبط احتمالی و تعیین قوی‌ترین میزان همبستگی، از آزمون خیدو استفاده شده است. همان‌طور که نتایج جدول (۵) نشان می‌دهد؛ از دیدگاه دانشجویان از مهم‌ترین عوامل مرتبط و تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی به ترتیب عبارت‌اند از: سست شدن گرایش به ادای مناسک مذهبی ($\chi^2=22/689, p > 0/05$)، مکالمات تلفنی طولانی‌مدت ($\chi^2=15/968, p > 0/05$)، استفاده بیش‌ازحد از فضای مجازی برای آشنایی و گفت‌وگو

جدول ۵. توزیع فراوانی دانشجویان برحسب وضعیت افت تحصیلی به تفکیک عوامل و چالش‌های احتمالی

Sig	خی دو	افت تحصیلی وضعیت			متغیر	چالش‌های اعتلای تربیت اخلاقی
		تعداد کل	ندارد	دارد		
۰/۰۰۳	۱۱/۷۲۱	۴۳	۱۴	۲۹	تعداد زیاد	گرایش به مد و سبک پوشش غربی
			۳۲/۵۶	۶۷/۴۴	درصد	
		۴۳	۱۴	۲۹	تعداد کم	
			۳۲/۵۶	۶۷/۴۴	درصد	
		۱۴۹	۸۳	۶۶	تعداد اصلاً	
			۵۵/۷۰	۴۴/۳۰	درصد	
۰/۰۲۸	۷/۱۵۱	۵۵	۲۴	۳۱	تعداد زیاد	تردید در باورها و اعتقادات دینی
			۴۲/۶۴	۵۶/۳۶	درصد	
		۷۳	۲۷	۴۶	تعداد کم	
			۳۶/۹۹	۶۳/۰۱	درصد	
		۱۰۲	۵۸	۴۴	تعداد اصلاً	
			۵۶/۸۷	۴۳/۱۳	درصد	
۰/۰۰۰۱	۲۲/۶۸۹	۵۵	۱۹	۳۶	تعداد زیاد	سست شدن گرایش به ادای مناسک مذهبی
			۳۴/۵۵	۶۵/۴۵	درصد	
		۸۹	۳۱	۵۸	تعداد کم	
			۳۴/۸۳	۶۵/۱۷	درصد	
		۹۰	۶۰	۳۰	تعداد اصلاً	
			۶۶/۶۷	۳۳/۳۳	درصد	
۰/۲۵۴	۱/۴۰	۸۹	۴۶	۴۳	تعداد زیاد	بی‌مفهوم شدن اسلام و گرایش به غرب
			۵۱/۶۸	۴۸/۳۲	درصد	
		۵۸	۲۲	۳۶	تعداد کم	
			۳۷/۹۴	۶۲/۰۶	درصد	
		۸۸	۴۳	۴۵	تعداد اصلاً	
			۴۸/۸۶	۵۱/۱۴	درصد	
۰/۱۷۲	۳/۵۲۴	۴۵	۱۷	۲۸	تعداد زیاد	علاقه به تقلید از رفتارهای پرخطر در فیلم‌ها
			۳۷/۷۸	۶۲/۲۲	درصد	
		۵۱	۲۹	۲۲	تعداد کم	
			۵۶/۸۶	۴۳/۱۴	درصد	
		۱۳۹	۶۵	۷۴	تعداد اصلاً	
			۴۶/۷۶	۵۳/۲۴	درصد	

Sig	خی دو	افت تحصیلی وضعیت			متغیر	چالش‌های اعتلای تربیت اخلاقی		
		تعداد کل	ندارد	دارد				
۰/۰۲۲	۷/۶۳۳	۴۹	۱۶	۳۳	تعداد زیاد	چالش‌های رسانه‌ای		
		۳۲/۶۵	۶۷/۳۵	درصد	تعداد کم		گوش دادن به موسیقی در شبانه‌روز	
		۴۶	۲۸	۱۸	تعداد			درصد
		۶۰/۸۷	۳۹/۱۳	درصد	تعداد اصلاً			درصد
		۱۴۰	۶۷	۷۳	تعداد			درصد
		۴۷/۸۶	۵۲/۱۴	درصد	تعداد زیاد			درصد
۰/۰۰۰۱	۱۵/۹۶۸	۸۷	۲۷	۶۰	تعداد زیاد	چالش‌های اجتماعی و فرهنگی		
		۳۱/۰۳	۶۸/۹۷	درصد	تعداد کم		مکالمات تلفنی طولانی‌مدت	
		۸۳	۴۳	۴۰	تعداد			درصد
		۵۱/۸۱	۴۸/۱۹	درصد	تعداد اصلاً			درصد
		۶۲	۳۹	۲۳	تعداد			درصد
		۶/۹۰۳	۳۷/۰۹۷	درصد	تعداد زیاد			درصد
۰/۰۰۰۱	۱۵/۳۵۴	۱۱۰	۳۹	۷۱	تعداد زیاد	چالش‌های اجتماعی و فرهنگی		
		۳۵/۴۵	۶۴/۵۵	درصد	تعداد کم		استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی برای آشنایی و گفت‌وگو با جنس مخالف	
		۵۱	۲۴	۲۷	تعداد			درصد
		۴۷/۰۶	۵۲/۹۴	درصد	تعداد اصلاً			درصد
		۷۴	۴۸	۲۶	تعداد			درصد
		۶۴/۸۶	۳۵/۱۴	درصد	تعداد زیاد			درصد
۰/۲۲۰	۳/۰۲۴	۴۱	۲۴	۱۷	تعداد زیاد	چالش‌های اجتماعی و فرهنگی		
		۵۸/۵۴	۴۱/۴۶	درصد	تعداد کم		مد شدن رفتارهای آسیب‌زا در جامعه و گرایش به همگرایی با جمع	
		۶۳	۲۶	۳۷	تعداد			درصد
		۴۱/۲۷	۵۸/۷۳	درصد	تعداد اصلاً			درصد
		۱۳۱	۶۱	۷۰	تعداد			درصد
		۴۶/۵۶	۵۳/۴۴	درصد	تعداد زیاد			درصد
۰/۶۹۰	۰/۷۴۲	۱۳۳	۸۰	۵۳	تعداد زیاد	چالش‌های اجتماعی و فرهنگی		
		۶۰/۱۵	۳۹/۸۵	درصد	تعداد کم		احساس بی‌هنجاری و نابسامانی در نظام آموزش	
		۷۴	۴۰	۳۴	تعداد			درصد
		۵۴/۰۵	۴۵/۹۵	درصد	تعداد اصلاً			درصد
		۲۷	۱۶	۱۱	تعداد			درصد
		۵۹/۲۶	۴۰/۷۴	درصد	تعداد زیاد			درصد
۰/۱۷۵	۳/۴۸۶	۲۹	۹	۲۰	تعداد زیاد	چالش‌های اجتماعی و فرهنگی		
		۳۱/۰۳	۶۸/۹۷	درصد	تعداد کم		احساس پارتی‌بازی و رابطه‌گرایی در جامعه	
		۶۹	۳۴	۳۵	تعداد			درصد
		۴۹/۲۸	۵۰/۷۲	درصد	تعداد اصلاً			درصد
		۱۳۷	۶۸	۶۹	تعداد			درصد
		۴۹/۶۴	۵۰/۳۶	درصد	تعداد زیاد			درصد
۰/۰۴۹	۶/۰۲	۴۸	۱۷	۳۱	تعداد زیاد	چالش‌های اجتماعی و فرهنگی		
		۳۵/۴۲	۶۴/۵۸	درصد	تعداد کم		قوم‌گرایی، احساس محدودیت و تبعیض	
		۶۰	۲۵	۳۵	تعداد			درصد
		۴۱/۶۷	۵۸/۳۳	درصد	تعداد اصلاً			درصد
		۱۲۵	۶۸	۵۷	تعداد			درصد
		۵۴/۴۰	۴۵/۶۰	درصد	تعداد زیاد			درصد

است به جای تمرکز بر تحصیل، بیشتر به دنبال تأیید اجتماعی و پیروی از ترندهای مد باشند. این امر می‌تواند به بی‌رغبتهی و گریز از دین و سست شدن هویت دینی و اخلاقی آن‌ها منجر شود و در نتیجه، عملکرد تحصیلی آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد (۲۹).

- چالش‌های رسانه‌ای نیز به‌عنوان یکی دیگر از موانع عمده اعتلای تربیت اخلاقی مطرح شدند. مشاهده فیلم‌های پرحاشیه و تقلید از رفتارهای پرخطر می‌تواند به افزایش حواس‌پرتی و کاهش تمرکز بر تحصیل منجر شود. وابستگی به رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی می‌تواند زمان و انرژی دانشجویان را به خود اختصاص دهد و در نتیجه، از میزان مطالعه و فعالیت‌های تحصیلی آن‌ها بکاهد. دانشمندان نقش این رسانه‌ها را در تربیت و شکل دادن شخصیت افراد جامعه مؤثر می‌خوانند و بر این باورند که رسانه‌های جمعی می‌توانند، هنجارها و ارزش‌های اخلاقی را تقویت یا تضعیف سازند (۳۳).

مسائل اجتماعی و فرهنگی نیز به‌عنوان چالش‌های مهمی که زمینه‌ساز آسیب‌های اخلاقی می‌شوند، شناسایی شدند. رفتارهای آسیب‌زا در جامعه و احساس بی‌هنجاری می‌تواند به افت تحصیلی منجر شود. شرایط اقتصادی نامناسب و ناامیدی ناشی از آن، به‌ویژه در قشر جوان، می‌تواند به کاهش انگیزه و افت ارزش‌های اخلاقی منجر شود. این ناامیدی ممکن است در اشکالی مانند تقلب در پایان‌نامه‌ها و کاهش تلاش تحصیلی خود را نشان دهد (۳۱).

نتایج در بخش کمی نشان داد که عوامل متعددی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تأثیر می‌گذارد. افت تحصیلی دانشجویان به‌وضوح به مدت زمان تحصیل، فعالیت‌های غیردرسی، وضعیت سکونت و وضعیت اقتصادی مرتبط است. به‌طور خاص، با افزایش سال‌های تحصیل، تمایل به تلاش و مطالعه افزایش می‌یابد؛ به‌طوری‌که دانشجویان سال آخر نسبت به سال‌های پایین‌تر افت تحصیلی کمتری دارند. مطالعات مشابه نیز نشان داده‌اند که میزان افت تحصیلی در دانشجویان مقاطع کارشناسی و سال‌های

تأثیرات منفی زیادی بر عملکرد تحصیلی آن‌ها می‌گذارد بدین مفهوم که در بعد اعتقادی و مناسکی هر میزان که دانشجویان رغبت و گرایش کمتری به انجام مناسک دینی داشته باشند افت تحصیلی بیشتری را تجربه می‌کنند.

استفاده بیش‌ازحد از تلفن همراه، رسانه‌ها و شبکه‌های ارتباطی نیز بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تأثیر منفی دارد به طوری‌که منجر به تنزل عملکرد تحصیلی آن‌ها شده است.

احساس تبعیض و بی‌پاسخ ماندن ارزش‌ها و مطالبات قومی یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار بر افت تحصیلی دانشجویان محسوب می‌شود دانشجویان با موقعیت چند فرهنگی یا پایگاه اجتماعی و فرهنگی متفاوت افت تحصیلی بیشتری را تجربه می‌کنند.

از دیدگاه دانشجویان عواملی که به‌طور معنی‌داری با عملکرد تحصیلی آن‌ها مرتبط نیست عبارت‌اند از: بی‌مفهوم شدن اسلام و گرایش به غرب، دیدن فیلم‌های پرحاشیه و علاقه به تقلید از رفتارهای خواننده‌ها و بازیگران، احساس پارتی‌بازی و رابطه‌گرایی در جامعه.

بحث

اعتلای تربیت اخلاقی دانشجویان نیازمند شناسایی چالش‌های موجود در این حوزه و اتخاذ تدابیر و راهبردهای مؤثر است. پژوهش حاضر به دنبال شناسایی چالش‌های اساسی اعتلای تربیت اخلاقی دانشجویان در ابعاد مختلف بود و بر اساس دیدگاه صاحب‌شوندگان، سه چالش عمده شامل چالش‌های اعتقادی، چالش‌های رسانه‌ای و چالش‌های اجتماعی و فرهنگی شناسایی شد.

- در خصوص چالش‌های اعتقادی، مواردی چون گرایش به مد و سبک پوشش غربی، تردید در باورها و اعتقادات دینی، سست شدن گرایش به ادای مناسک مذهبی و بی‌مفهوم شدن اسلام مطرح شد. این چالش‌ها می‌توانند منجر به کاهش انگیزه تحصیلی و افت تحصیلی شوند، زیرا دانشجویان ممکن

که چالش‌های اعتقادی و رسانه‌ای در سطح جهانی نیز به‌عنوان موانع جدی در مسیر تربیت اخلاقی و تحصیلی دانشجویان مطرح هستند. نتایج مطالعه پایان فرد (۲۶) نیز نشان داد که بین مدرک‌گرای و علاقه به مطالعه رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد هرچه گرایش افراد به مد و مدل‌های جدید افزایش یابد، تمایل آن‌ها به مطالعه و یادگیری کاهش می‌یابد.

در خصوص چالش‌های رسانه‌ای، وابستگی به رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان عاملی مؤثر در کاهش تمرکز و حواس‌پرتی شناخته شده است. این موضوع در سایر مطالعات نیز تأیید شده و نشان می‌دهد که نوجوانانی که زمان بیشتری را صرف شبکه‌های اجتماعی می‌کنند، زمان کمتری برای خواب و مطالعه دارند و با سطوح پایین‌تری از پیشرفت تحصیلی روبرو می‌شوند (۱۰، ۱۱، ۲۷).

همچنین نتایج نشان داد که مسائل اجتماعی-فرهنگی به‌عنوان یکی از چالش‌های تأثیرگذار برافت تحصیلی دانشجویان شناخته می‌شوند. این مسائل شامل احساس بی‌هنجاری، احساس تبعیض و فشارهای اقتصادی که می‌توانند به‌طور مستقیم بر انگیزه تحصیلی و عملکرد دانشجویان تأثیر بگذارند.

نتایج این مطالعه با یافته‌های سایر پژوهش‌ها در سطح بین‌المللی همخوانی دارد. به‌عنوان مثال، مطالعه‌ای که توسط رام برگر (۲۰۰۸)، انجام شده است، نشان می‌دهد که عوامل اجتماعی و اقتصادی، از جمله وضعیت خانوادگی و فشارهای اجتماعی، به‌طور قابل‌توجهی بر نرخ افت تحصیلی در دانش‌آموزان و دانشجویان تأثیر می‌گذارد. این مطالعه تأکید می‌کند که دانشجویانی که با چالش‌های اجتماعی بیشتری مواجه هستند، احتمال بیشتری دارد که در تحصیل خود با مشکلاتی روبرو شوند و در نتیجه، عملکرد تحصیلی آن‌ها تحت تأثیر قرار می‌گیرد (۳۵).

برای مقابله با این چالش‌ها، پیشنهاد می‌شود که برنامه‌های آموزشی طراحی شوند که بر مهارت‌های مقابله با فشارهای

پایین‌تر به‌طور معنی‌داری بیشتر از دانشجویان سال‌های بالاتر و دکترای حرفه‌ای است (۱۹، ۲۰).

نکته قابل‌توجه این است که بین ساعات مطالعه دانشجویان با بدون افت تحصیلی تفاوت معناداری وجود ندارد. این نشان می‌دهد که دانشجویان دارای افت تحصیلی به‌اندازه دانشجویان بدون افت تحصیلی مطالعه می‌کنند، اما ممکن است به دلیل عدم برنامه‌ریزی و رعایت اصول صحیح مطالعه، نتایج مطلوبی کسب نکنند. در مطالعه رحیمی و همکاران (۱۶) نیز رابطه معنی‌داری بین نوع مطالعه و افت تحصیلی مشاهده نشد. در خصوص وضعیت سکونت، سایر مطالعات انجام شده نیز نشان دادند که دانشجویان خوابگاهی و آن‌هایی که درآمد پایین‌تری دارند، افت تحصیلی بیشتری را تجربه می‌کنند (۲۱-۲۳، ۱۲، ۱۳، ۲۵).

در نهایت، این پژوهش نشان می‌دهد که برای بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان، نیاز به برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای با تمرکز بر تقویت ارزش‌های اخلاقی و دینی، کاهش تأثیرات منفی رسانه‌ها و بهبود شرایط اجتماعی و اقتصادی وجود دارد.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به شناسایی چالش‌های اساسی در اعتلای تربیت اخلاقی دانشجویان پرداخته و سه چالش عمده شامل چالش‌های اعتقادی، رسانه‌ای و اجتماعی-فرهنگی را شناسایی کرده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که این چالش‌ها به‌طور قابل‌توجهی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تأثیر می‌گذارند و به‌ویژه در زمینه افت تحصیلی و کاهش انگیزه تحصیلی نقش دارند.

نتایج به‌دست‌آمده در این پژوهش با یافته‌های سایر مطالعات داخلی و بین‌المللی همخوانی دارد. به‌عنوان مثال، در کشورهای غربی نیز تأثیر مدرک‌گرایی بر کاهش علاقه به مطالعه و افت تحصیلی مشاهده شده است (۳۴). این یافته‌ها نشان می‌دهند

به‌طورکلی، فرضیه‌ای که از این نتایج نشأت می‌گیرد این است که اگر چالش‌های اعتقادی، رسانه‌ای و اجتماعی-فرهنگی به‌طور مؤثر مدیریت شوند، می‌توانند به بهبود عملکرد تحصیلی و تربیت اخلاقی دانشجویان کمک کنند. این فرضیه می‌تواند در مطالعات آینده موردبررسی و تأیید قرار گیرد.

تقدیر و تشکر

از تمامی دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی شرکتکننده در این مطالعه، مدیران گروه‌های آموزشی، معاونت آموزشی، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کرمان تشکر و قدردانی می‌گردد.

رسانه‌ای و مدیریت زمان تمرکز داشته باشند. به‌عنوان مثال، "طراحی برنامه درسی با محوریت مهارت‌های مقابله با اشاره‌ای رسانه‌ای" و "اجرای دوره‌های آموزشی مدیریت زمان" می‌تواند به دانشجویان کمک کند تا تعادل بهتری بین فعالیت‌های اجتماعی و تحصیلی خود برقرار کنند.

درنهایت، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که برای بهبود وضعیت تربیت اخلاقی و تحصیلی دانشجویان، نیاز به اتخاذ تدابیر مؤثر و جامع وجود دارد. این تدابیر باید شامل برنامه‌های آموزشی، مشاوره‌ای و اجتماعی باشد که به تقویت هویت دینی و اخلاقی دانشجویان کمک کند و آن‌ها را در مواجهه با چالش‌های موجود یاری دهد.

References

1. Poorafkary N. *Psychic medicine summary*. Tabriz: Tabesh; 1995. [Persian]
2. Seyedan F, Najafinejad N. Investigation of the effective elements upon the girls' attitudes toward relationship with opposite sex. *J Soc Sci*. 2013; 15(1):89-118. [Persian]
3. Sajadi R, Karamdoost N, Dorrani K, Salehi K, and Moghaddamzadeh A. Exploring the key success factors of top people in the university entrance exam. *High Educ Curric Stud*. 2017; 8(16):163-90. [Persian]
4. Hackney CH, Sanders GS. Religiosity and mental health: A meta-analysis of recent studies. *J Sci Study Relig*. 2003; 42(1):43-55.
5. Garton BL, Dyer JE, King BO. Factors associated with the academic performance and retention of college agriculture students. *NACTA J*. 2001; 21(1):21-7.
6. McCaslin M, Good TL. A study of comprehensive school reform programs in Arizona. *Teach Coll Rec*. 2008; 110(11):2319-40.
7. Jones MG, Wheatley J. Gender differences in teacher-student interactions in science classrooms. *J Res Sci Teach*. 1990; 27(9):861-74.
8. Golparvar M. Public health of students as a function of religious orientation, religious commitment, and beliefs in a just world. *Islam Stud Psychol*. 2009; 3(4):43-64. [Persian]
9. Ranjdoost S. The effect of boys' emotionally harmful tendencies towards the opposite sex on their educational performance. *Educ Psychol*. 2015; 11(36):39-58. [Persian]
10. Morsy AA, Shalaby NS. The use of technology by university adolescent students and its relation to attention, sleep, and academic achievement. *J Am Sci*. 2012; 8(1):264-70.
11. Rezvany A, Ajam M. The relationship between the use of virtual social networks with academic achievement and students' confidence in interpersonal relations at Birjand University of Medical Sciences. *Med Educ Dev*. 2017; 9(24):33-43. [Persian]
12. Schmid C, Abell P. Demographic risk factors, study patterns, and campus involvement as related to student success among Guilford Technical Community College students. *Community Coll Rev*. 2003; 31(1):1-16.
13. Peterson JS. A follow-up study of one group of achievers and underachievers four years after high school graduation. *Roeper Rev*. 2000; 22(4):217-24.
14. Esmailpour-Bandboni M, Naderi Shad S, Kobrai F, Gholami-Chaboki B. Students' viewpoints about academic failure and some related factors in Guilan University of Medical Sciences. *Res Med Educ*. 2017; 9(3):65-72. [Persian]
15. Atashkar H, Sohrabi Z, Bigdeli S, Bahari F. The relationship between achievement motivation and scholar satisfaction among medical, dentistry and pharmacy senior students of Tehran University of Medical Sciences. *Med Purif*. 2014; 23(1):21-34. [Persian]
16. Rahimi B, Kazemi N, Mohammadpour Y, Rahmatnejad L, Jabbari N. Evaluation of the factors affecting students' academic failure in Urmia University of Medical Sciences in 1390. *Nurs Midwifery J*. 2013; 11(8):0-0. [Persian]
17. Bakouei F, Kheirkhah F, Salmalian H, Omidvar S. Effective factors on educational status of midwifery students in Babol University of Medical Sciences. *Strides Dev Med Educ*. 2010; 7(1):44-50. [Persian]
18. Soltaninejad N, Ghorbani A, Salehi M, Fakhrrahimi S. Development of picture verb test for 36-54 month-old normal Persian-speaking children and determination of its validity and reliability. *Audiol*. 2012; 21(3):70-6. [Persian]
19. Tagharrobi Z, Fakharian E, Mirhoseini F, Rasoulinejad S, Akbari H, Ameli H. Survey of educational drop-out indexes and its related factors in alumni of paramedical faculty of Kashi Medical University. *J Babol Univ Med Sci*. 2010; 12(Suppl):76-89. [Persian]
20. Denison AR, Currie AE, Laing MR, Heys SD. Good for them or good for us? The role of academic guidance interviews. *Med Educ*. 2006; 40(12):1188-91.
21. Edalatkhah H, Jahangiri S, Khanbabazadeh M, Amani F, Hashimilir M. The educational situation of graduates in Ardebil University of Medical Sciences. *Iran J Med Educ*. 2005; 5(2):193-5. [Persian]
22. Ghavam M, Poor Malek F, Imani V. Effects of dentistry students' employment on their academic success (2003-2004). *J Iran Dent Assoc*. 2005;

- 17(1):104-12. [Persian]
23. Ghaibi Shah SM, Mahmoudlou R, Mousavi Vaezi SJ, Yekta Z, Pourali R, Kafili M. The rate of academic decline and some underlying factors in medical students of Urmia University of Medical Sciences. *Strides Dev Med Educ*. 2010; 7(2):141-6. [Persian]
 24. Considine G, Zappalà G. The influence of social and economic disadvantage in the academic performance of school students in Australia. *J Sociol*. 2002; 38(2):129-48.
 25. Payanfard N. A study on the effective social factors involving in fashion among girls aged 15-25 in Shiraz [Master's thesis]. Jahrom University; 2000. [Persian]
 26. Babran S, Akhavan M. Study the role and impacts of using cell phones on high school girls. *Commun Cult*. 2011; 1(1):98-118. [Persian]
 27. Bourdieu P. Cultural reproduction and social reproduction. In: Brown R, editor. *Knowledge, education, and cultural change*. London: Tavistock; 1973. p. 178.
 28. Morgan D. Determining sample size for research activities. *Educ Psychol Meas*. 1970; 30(1):607-10.
 29. Ranjbar A. Religious identity of youth in the modern era. *Cult Res*. 2019; 8(2):123-40. [Persian]
 30. Sadat Hosseini M. The impact of social networks on youth social behaviors. *J Commun Media*. 2021; 15(1):78-92. [Persian]
 31. Morel GM, Spector JM. *Foundations of educational technology: Integrative approaches and interdisciplinary perspectives*. New York: Routledge; 2022.
 32. Rezaeian M. Essentials and harms of internet ethics. *Tuba*. 2007; 25(2):2-3. Available from: [<https://noors/JQRNs>]. Accessed 24 September 2022. [Persian]
 33. Mahboubi Menesh H. Security and social deviations. *Womens Strateg Stud*. 2012; 18:134-59. [Persian]
 34. Twenge JM, Campbell WK. *The narcissism epidemic: Living in the age of entitlement*. New York: Free Press; 2009

The Challenges of Enhancing Moral Education among Students and Its Negative Impact on Academic Performance: A Case Study of Kerman University of Medical Sciences

Reza Sadeghi¹, Mohadeseh Ghasemi^{2*}, Amir Hossein Moradpour³

Abstract

Objective: This study aims to identify the ethical challenges and adverse effects that medical and dental students at Kerman University of Medical Sciences encounter during their studies and how these challenges influence their academic performance.

Methods: This research is applied in its purpose and utilizes a mixed-methods approach. It was conducted during the 1401 academic year. The qualitative phase involved moral education experts, with 10 participants selected through purposive and snowball sampling until theoretical saturation was reached. The quantitative phase included 96 dental students and 139 medical students, selected using a convenience sampling method. Quantitative data were analyzed using the chi-square test.

Findings: Students' academic performance was found to be associated with their duration of study at the university, participation in extracurricular activities, residence status, and economic circumstances. Based on participants' perspectives, the challenges of enhancing moral education at the university were classified into 12 concepts within three main categories: religious and belief-related challenges, media challenges, and cultural and social challenges. The findings indicate that these challenges significantly impact students' academic performance ($p \leq 0.05$).

Conclusion: Students encounter numerous challenges during their academic journey that negatively affect their performance. Implementing preventive measures and targeted interventions can enhance their academic progress.

Keywords: Students, risk factors, moral education, spirituality, academic performance

1. Associate Prof, Department of Public Health, Sirjan School of Medical Sciences, Sirjan, Iran

2*. Corresponding author: Msc, Educational Management, Sirjan School of Medical sciences, Sirjan, Iran mohadesa.ghasemi@yahoo.com

3. Assistant Prof, Department of Islamic Education, Sirjan School of Medical sciences, Sirjan, Iran